

Συμβουλές παραγωγής Γραπτού λόγου

➤ Πώς Διηγούμαστε ή Αφηγούμαστε ένα γεγονός που ζήσαμε...

- Διηγούμαστε ή αφηγούμαστε ένα γεγονός, πραγματικό ή φανταστικό, όταν θέλουμε να δώσουμε αναλυτικά πληροφορίες για το πώς εξελίσσεται το γεγονός αυτό.
- Για να **οργανώσουμε** σωστά τη διήγηση ενός γεγονότος που ζήσαμε, πρέπει:
 - ✓ Να παρουσιάσουμε με τη σειρά τα περιστατικά που θα αναφέρουμε, ώστε η διήγηση να έχει **αρχή, μέση και τέλος**.
 - ✓ Να χρησιμοποιούμε το **α' πρόσωπο** των ρημάτων (*εγώ / εμείς*) και των προσωπικών αντωνυμιών (*μου / μας*), εάν αναφερόμαστε σε πράγματα στα οποία συμμετείχαμε **οι ίδιοι**.
 - ✓ Να προσέχουμε το **χρόνο των ρημάτων**. Συνήθως χρησιμοποιούμε **Παρατατικό** και **Αόριστο**, αφού διηγούμαστε κάτι που έχει συμβεί στο παρελθόν. (Αλλά και τον **Ενεστώτα** σε περιπτώσεις που θέλουμε να κάνουμε την αφήγηση μας πιο ζωντανή)
 - ✓ Να χρησιμοποιούμε τις κατάλληλες λέξεις, φράσεις και προτάσεις που φανερώνουν χρόνο, δηλαδή τους κατάλληλους **χρονικούς προσδιορισμούς** (π.χ. *στην αρχή, έπειτα, στη συνέχεια, μετά, ύστερα από λίγο, ξαφνικά, στο τέλος, ύστερα από λίγο, αφού έγιναν αυτά κ.ά.*), ώστε να δίνουμε ξεκάθαρα την **εξέλιξη** της ιστορίας.
 - ✓ Να προσθέτουμε την αφήγησή μας με **διαλόγους** και περιγραφές χώρων, προσώπων ή πραγμάτων, για να κάνουμε την αφήγησή μας πιο ζωντανή και ενδιαφέρουσα.
- Όταν διηγούμαστε ένα γεγονός συνήθως αναφέρουμε:
 - ✓ **Πότε** και **πού** συνέβησαν αυτά που διηγούμαστε (τόπος και χρόνος).
 - ✓ **Ποια πρόσωπα** παίρνουν μέρος στην εξέλιξη του γεγονότος.
 - ✓ Πώς ξεκίνησε η ιστορία, τι έγινε στην **αρχή**.
 - ✓ Πώς και γιατί έγινε ό,τι έγινε - ποια ήταν η **αιτία** του γεγονότος.
 - ✓ Τι συνέβη στη **συνέχεια** και ποιο είναι το **τέλος** της ιστορίας (κατάληξη και συνέπειες).
 - ✓ Ποιες ήταν οι **σκέψεις** και τα **συναισθήματά** μας για το γεγονός αυτό - τι σκεφτήκαμε και τι νιώσαμε γι' αυτό που ζήσαμε (τα συναισθήματά μας μπορούμε να τα εκφράζουμε τόσο στον επίλογό μας όσο και κατά την διάρκεια της εξέλιξης των γεγονότων της διήγησής μας).

➤ Πως περιγράφουμε κάτι.... Περιγραφή ενός κτιρίου

- Κατά την περιγραφή κάποιου πράγματος προσπαθούμε να αναφέρουμε τα χαρακτηριστικά του όσο γίνεται πιο **ζωντανά** και **παραστατικά** και ταυτόχρονα **μεταφέροντας** τα **συναισθήματα** που νιώσαμε αντικρίζοντάς το ή τις απόψεις και τις ιδέες που έχουμε γι' αυτό.
- Όταν περιγράφουμε κάτι, πρέπει να προσέχουμε ώστε:
 - ✓ Η **περιγραφή** να γίνεται με κάποια **σειρά** παρουσιάζοντας ότι θέλουμε ξεκάθαρα, απλά, αλλά και με λεπτομέρειες.
 - ✓ Να χρησιμοποιούμε κατάλληλα **επίθετα**, που μας βοηθούν να περιγράψουμε όσο γίνεται καλύτερα όλα αυτά

που θέλουμε να παρουσιάσουμε.

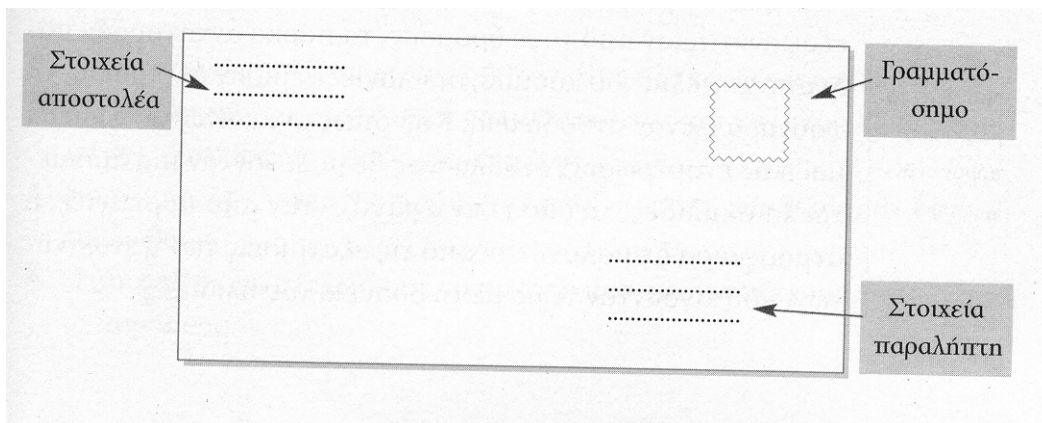
- ✓ Να χρησιμοποιούμε τοπικούς προσδιορισμούς, δηλαδή λέξεις και φράσεις που μας βοηθούν να αποδώσουμε με ακρίβεια τον τόπο, τη θέση στο χώρο όλων αυτών που θέλουμε να παρουσιάσουμε (π.χ.: πάνω, κάτω, δίπλα, εκεί, πιο πέρα, στο πίσω μέρος, στην άκρη, κοντά στο σημείο εκείνο, τριγύρω, απέναντι κ.λπ.).
- ✓ Να χρησιμοποιούμε χρόνο **ενεστώτα**, όταν αναφερόμαστε σε κάτι που υπάρχει ακόμα και σήμερα, αλλά και παρελθοντικούς χρόνους (**παρατατικό, αόριστο, υπερσυντέλικο**), όταν αναφερόμαστε σε κάτι που δεν υπάρχει πλέον.
- Όταν θέλουμε, λοιπόν, να περιγράψουμε για παράδειγμα κάποιο **κτίσμα**, συνήθως αναφέρουμε τα εξής:
 - ✓ Για ποιο κτίριο πρόκειται, ποιο είναι το **όνομά του**.
 - ✓ **Πού** βρίσκεται (οδός, περιοχή, πόλη ή χωριό).
 - ✓ **Πότε** κατασκευάστηκε και γενικά ποια είναι η **ιστορία του** (εδώ μπορεί ν' αναφερθεί και ποια είναι η χρήση του, αν άλλαξε ιδιοκτήτες ή χρήση στο πέρασμα του χρόνου κ.λπ.).
 - ✓ **Πώς είναι** το κτίριο, προχωρώντας κατά την περιγραφή από το **εξωτερικό προς το εσωτερικό** του. Εδώ παρουσιάζουμε στοιχεία όπως τη γενική εντύπωση που προκαλεί σε κάποιον το κτίριο, τα γενικά χαρακτηριστικά της κατασκευής του π.χ.: μοντέρνο ή παραδοσιακό, παλιό ή καινούριο, τα υλικά κατασκευής του, το μέγεθος τους χώρους που διαθέτει και πώς ακριβώς είναι ο καθένας από αυτούς με τη σειρά, ποια αντικείμενα υπάρχουν σε κάθε χώρο και πώς είναι αυτά.
 - ✓ Ποια **συναισθήματα ή σκέψεις** μάς δημιουργεί το κτίριο αυτό και οι διάφοροι χώροι του, ποια η άποψη ή ιδέα μας γι' αυτό.
- Για να περιγράψουμε για παράδειγμα ένα **τοπίο** συνήθως αναφέρουμε:
 - ✓ **Ποιο είναι** αυτό το τοπίο και **πού βρίσκεται**.
 - ✓ Ποια είναι η **ιστορία του**.
 - ✓ **Πώς**, με ποια ευκαιρία, **το γνωρίσαμε**
 - ✓ **Πότε** το επισκεφτήκατε.
 - ✓ **Τι εντυπωσιάζει** περισσότερο τον επισκέπτη μόλις αντικρίζει το τοπίο αυτό.
 - ✓ **Πώς ακριβώς είναι** ο τόπος αυτός π.χ.: τα ζώα και τα φυτά που υπάρχουν εκεί, αλλά και οι αλλαγές που συμβαίνουν με τις εποχές ή με την ώρα.
 - ✓ Ποια είναι τα **συναισθήματα** και οι **σκέψεις** σας γι' αυτό τον τοπίο.

➤ Πώς γράφουμε μια επιστολή

- Η **επιστολή** (ή αλλιώς το **γράμμα**) είναι ένα είδος γραπτού λόγου με το οποίο δύο πρόσωπα επικοινωνούν μεταξύ τους και αναφέρουν το ένα στο άλλο απόψεις, ιδέες, σκέψεις και πληροφορίες για διάφορα πράγματα που τους απασχολούν ή τους ενδιαφέρουν. Αυτός που στέλνει την επιστολή λέγεται **αποστολέας**, ενώ αυτός που την παίρνει λέγεται **παραλήπτης**.
- Όταν θέλουμε να γράψουμε μια επιστολή, αναφέρουμε:
 - ✓ Στο **πάνω δεξιό μέρος** της σελίδας μας τον **τόπο** στον οποίο βρισκόμαστε όταν γράφουμε την επιστολή και την **ημερομηνία** π.χ.: *Αθήνα, 25/05/2007*
 - ✓ Στο **αριστερό μέρος** της σελίδας την **προσφώνηση** (τη φράση δηλαδή με την οποία απευθυνόμαστε στο πρόσωπο στο οποίο στέλνουμε την επιστολή). Η προσφώνηση είναι ανάλογη με το πρόσωπο στο οποίο απευθυνόμαστε (π.χ. γράφουμε: *Αγαπημένε μου φίλε*, όταν στέλνουμε την επιστολή σε κάποιον γνωστό μας, φίλο μας, ενώ γράφουμε: *Αξιότιμε κύριε ή απλά Κύριε / Κυρία*, όταν τη στέλνουμε σε κάποιον που δε

γνωρίζουμε, σ' ένα επίσημο πρόσωπο κ.λπ.).

- ✓ Το κείμενο της επιστολής, κάτω από την προσφώνηση, το οποίο πρέπει να είναι **χωρισμένο** σε **παραγράφους** και που περιέχει όλα όσα θέλουμε να πούμε στον παραλήπτη γραμμένα με τη σειρά, με απλό, σαφή και κατανοητό τρόπο.
 - ✓ Το **χαιρετισμό** και την **υπογραφή** μας στο **κάτω δεξιό μέρος** της σελίδας, με τα οποία κλείνουμε την επιστολή μας. Ο Χαιρετισμός είναι, όπως και η προσφώνηση, ανάλογος με το πρόσωπο στο οποίο απευθυνόμαστε (π.χ. γράφουμε: *Σε φιλώ, Με αγάπη* κ.λπ. σε κάποιο γνωστό, φιλικό μας πρόσωπο, ενώ γράφουμε: *Με τιμή, Με εκτίμηση* κ.λπ. σε κάποιον άγνωστο).
- ο Σε μια επιστολή προσέχουμε επίσης το **ύφος** του λόγου μας, τον ιδιαίτερο τρόπο δηλαδή με τον οποίο εκφραζόμαστε για να πούμε αυτό που θέλουμε, τις εκφράσεις που χρησιμοποιούμε. Αν, λοιπόν, στέλνουμε την επιστολή σε κάποιον γνωστό μας, το ύφος είναι **απλό** και **φιλικό**, ενώ, αν τη στέλνουμε σε κάποιον άγνωστο ή μεγαλύτερό μας, το ύφος μας πρέπει να είναι **επίσημο**, **τυπικό** και **ευγενικό**.
- ο **Αφού γράψουμε την επιστολή μας**, τη διπλώνουμε και την κλείνουμε σε ένα **φάκελο**. Στο μπροστινό μέρος του φακέλου γράφουμε πάνω αριστερά τα στοιχεία του αποστολέα, δηλαδή το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνσή του (οδός, αριθμός, ταχυδρομικός κώδικας, τόπος) και κάτω δεξιά τα αντίστοιχα στοιχεία του παραλήπτη:

➤ Πώς γράφουμε ένα Επιχειρηματολογικό κείμενο

- ο **Επιχειρηματολογικά** λέγονται τα κείμενα στα οποία **παρουσιάζουμε** την **άποψη** μας, τη **γνώμη** μας (θετική ή αρνητική) για κάποιο συγκεκριμένο ζήτημα και **επιδιώκουμε να πείσουμε** τον αναγνώστη ότι η άποψή μας είναι σωστή, ότι έχουμε δίκαιο, με λογικά επιχειρήματα.
- ο Για να οργανώσουμε σωστά κάποιο κείμενο τέτοιου είδους πρέπει:
 - ✓ Να αναφέρουμε αρχικά **ποια είναι η άποψή μας**, η θέση μας πάνω στο **συγκεκριμένο ζήτημα** χρησιμοποιώντας φράσεις, όπως: *Η άποψή μου... / Η γνώμη μου είναι... / Πιστεύω ότι... / Νομίζω... / Θεωρώ πως... κ.ά.*
 - ✓ Να αναλύουμε στη συνέχεια ένα ένα τα **επιχειρήματά** μας, παρουσιάζουμε δηλαδή τους συλλογισμούς μας με τους οποίους θα υποστηρίξουμε την άποψή μας (θετική ή αρνητική), φροντίζοντας κάθε φορά να τους δικαιολογούμε με τις κατάλληλες **αιτιολογικές προτάσεις** π.χ.: *γιατί, επειδή, αφού, καθώς...*
 - ✓ Να χρησιμοποιούμε παράλληλα και **φράσεις που δηλώνουν τα συναισθήματά** μας ή φράσεις με τις οποίες προσπαθούμε να προκαλέσουμε κάποια ανάλογα με τα δικά μας συναισθήματα στον αναγνώστη π.χ.: *δε συμφωνείτε ότι... / είναι κρίμα να... / είναι άσχημο / ευχάριστο/ σπουδαίο / ασήμαντο...*
 - ✓ καταλήγουμε σ' ένα αιτιολογημένο και λογικό **συμπέρασμα** π.χ.: *Έτσι... / Επομένως.../ Γι' αυτό...*

➤ Πώς δίνουμε οδηγίες για κάτι...

- **Οδηγίες** συμπεριφοράς είναι οι υποδείξεις τις οποίες δίνουμε σε κάποιους όταν θέλουμε να τους μάθουμε να τηρούν νόμους και κανόνες ή να τους δείξουμε πώς να κάνουν κάτι π.χ.: κανόνες οδικής κυκλοφορίας, κανόνες υγιεινής, τη διαδρομή που πρέπει να ακολουθήσει κανείς για να πάει κάπου, συνταγές μαγειρικής κ.ά.).
- Για να οργανώσουμε ένα κείμενο οδηγιών συμπεριφοράς, πρέπει:
 - ✓ Να εκφραζόμαστε **με συντομία** και **σαφήνεια** (ξεκάθαρα και κατανοητά).
 - ✓ Να χρησιμοποιούμε το **κατάλληλο λεξιλόγιο**, ανάλογα με την ηλικία των ατόμων προς τα οποία απευθυνόμαστε, ώστε οι οδηγίες να γίνονται εύκολα κατανοητές.
 - ✓ Να παρουσιάζουμε τις προτάσεις των οδηγιών με τη **σειρά**, κατά στάδια, συχνά χρησιμοποιώντας **αρίθμησή**, ώστε να είναι ξεκάθαρες και να εντυπώνονται πιο εύκολα στους αναγνώστες τους. Μπορούμε, επίσης, να δώσουμε κάποιο **παράδειγμα** σε μια οδηγία, ώστε να γίνει πιο κατανοητή.
 - ✓ Να χρησιμοποιούμε **ρήματα** σε χρόνο **ενεστώτα** και στο **β' ενικό ή πληθυντικό, πρόσωπο της ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗΣ** ή της **ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ** π.χ.: **Περνάτε** πάντα από τις διαβάσεις των πεζών. **Να περπατάτε** πάνω στο πεζοδρόμιο ή ακόμα στο **α' ενικό ή πληθυντικό, πρόσωπο της ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ** π.χ. **Περνάμε** πάντα από τις διαβάσεις των πεζών, **Περπατάμε** πάνω στο πεζοδρόμιο

➤ Πώς γράφουμε ένα Άρθρο εφημερίδας

- Το **άρθρο** είναι ένα είδος κειμένου που συναντάμε σε **εφημερίδες** ή **περιοδικά**. Αυτός που γράφει ένα άρθρο (ο αρθρογράφος) παρουσιάζει σε αυτό ένα σημαντικό γεγονός που αποτελεί είδηση, προσπαθώντας να προσελκύσει το ενδιαφέρον των αναγνωστών.
- Αφού, λοιπόν, επιλέξουμε το **θέμα** του άρθρου μας, το σημαντικό δηλαδή ζήτημα που θέλουμε να παρουσιάσουμε, βρίσκουμε τον **τίτλο** του άρθρου, που θα πρέπει να είναι σύντομος, να **έχει σχέση** με το θέμα του άρθρου και να είναι **ελκυστικός** (να προκαλεί το ενδιαφέρον του αναγνώστη)
 - ✓ Στην **αρχή** του άρθρου **παρουσιάζουμε** το **θέμα** που επιλέξαμε **με σύντομο τρόπο**, δίνοντας κάποια **σημαντική πληροφορία** γι' αυτό.
 - ✓ Στο **κύριο μέρος** του άρθρου αναφέρουμε όλες τις **λεπτομέρειες** και τις **πληροφορίες** που αφορούν το θέμα μας (τι ακριβώς έγινε, πού, πότε, πώς και γιατί, ποια πρόσωπα έχουν σχέση με το γεγονός, ποιες ήταν οι συνέπειες).
 - ✓ Στο **τέλος** του άρθρου μας καταλήγουμε σ' ένα **συμπέρασμα** ή εκφράζουμε μια **άποψη** για όσα έχουμε αναφέρει παραπάνω, προσπαθώντας να μεταδώσουμε τον **προβληματισμό** και τις σκέψεις μας στους αναγνώστες.

➤ Πώς γράφουμε μια Περίληψη

- **Περίληψη** κάνουμε όταν θέλουμε να παρουσιάσουμε γραπτά ένα κείμενο με **σύντομο τρόπο**. Στην περίληψη πρέπει να αναφέρουμε μόνο τις **βασικές πληροφορίες** που μας προσφέρει ένα κείμενο και να **παραλείψουμε** τα στοιχεία εκείνα που **δεν είναι** τόσο **σημαντικά**.

- Για να γράψουμε την περίληψη μιας ιστορίας, εργαζόμαστε ως εξής:
 - ✓ **Διαβάζουμε** προσεκτικά την ιστορία για να κατανοήσουμε το **κύριο θέμα** της, προσέχοντας ταυτόχρονα και τον τίτλο της που συνήθως συνοψίζει το θέμα ενός κειμένου. Προσπαθούμε να εντοπίσουμε τις **βασικές πληροφορίες** του κειμένου δηλαδή τον κεντρικό ήρωα και τα άλλα πρόσωπα, χώρος, χρόνος, τα γεγονότα με τη σειρά, σκέψεις και συναισθήματα των ηρώων.
 - ✓ Στη συνέχεια **χωρίζουμε** την ιστορία **σε παραγράφους** και εντοπίζουμε το **κύριο θέμα** **καθεμιάς** παραγράφου.
 - ✓ **Σημειώνουμε** στο **περιθώριο** κάθε παραγράφου μία **σύντομη πρόταση** που να περιέχει το κύριο θέμα της χρησιμοποιώντας δικές μας λέξεις ή φράσεις. Κάνουμε την ίδια εργασία σε όλες τις παραγράφους της ιστορίας.
 - ✓ **Μετά ενώνουμε** τις **σύντομες προτάσεις** που έχουμε γράψει στα περιθώρια κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές στη διατύπωση και χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες λέξεις που μας βοηθούν να ενώσουμε αυτές τις προτάσεις μεταξύ τους (π.χ.: *και, ακόμα επιπλέον, επίσης, στη συνέχεια, στο τέλος, κ.α.*) και έτσι δημιουργούμε την περίληψη όλου του κειμένου.